

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
BRNO

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1989



BRNO 1993

Z výplně obou příkopů se nám podařilo získat jen malé množství nepříliš průkazného keramického materiálu, dva kusy štípané industrie a zlomky dvou kameniných podložek. Z chronologického hlediska lze mezi keramikou rozlišit pouze několik střepů ze zdobených zvoncovitých pohárů a zlomek starobronzové misky se dvěma obvodovými rýhami pod okrajem. Z povrchového sběru na vnitřní ploše opevněného areálu pochází mimo jiné střep z větší starobronzové hrncovité nádoby a zlomky patrně slávanské keramiky. Otázka datování obou příkopů zůstává tedy i nadále otevřena a k jejímu řešení by napomohl pouze další výzkum.

L i t e r a t u r a :

Hašek, V. - Měřínský, Z. 1989: Podíl IRB při archeologickém výzkumu a archeogeofyzikálním průzkumu na Moravě v letech 1986-1988, In: Geofyzika v archeologii, Brno 1989, 103-151.

Bálek, M. 1991 : Výsledky leteckého snímkování na Moravě v roce 1988, PV 1988.

Feststellungsgrabung einer neuen befestigten Höhensiedlung bei Šitbořice (Bz. Břeclav). Bei einem Erkundungsflug wurde im Frühjahr 1988 beim Südrand von Šitbořice in der Flur "Malé Domaniny" ein doppelter Halbkreisgraben entdeckt. Die darauffolgenden geophysikalischen Messungen haben diese Tatsache voll bestätigt. Durch Magnetometrie wurden zwei parallele Gräben verfolgt, welche die Sporenlage in einer Länge von ca. 100 m in NO-SW Richtung abteilen. Am NO Hang setzte dann nur der innere Graben in einer Länge von 75 m fort und verlor sich allmählich im Nordteil. Im Herbst 1989 verließ die Feststellungsgrabung der Fortifikation. Ein Suchgraben im Ausmaße von 15 x 2 m wurde an Stellen der größten magnetischen Anomalie senkrecht zu beiden Gräben gelegt. Ein kleinerer Teil wurde maschinell ausgehoben, der Rest dann handisch und die Grabenausfüllung haben wir in natürlichen Schichten abgenommen. Der äußere Graben (bezeichnet I) hat eine Trapezform mit schrägen Wänden und geradem Boden. Die Breite des Grabens am Niveau des Liegenden = 2,7 m, des Bodens = 1,2 m und die Tiefe vom Niveau der heutigen Oberfläche = 1,2 m. Es wurden fünf Schichten unterschieden. Der innere Graben (bezeichnet II) befand sich in einer Entfernung von 6 m und hat ebenfalls eine Trapezform, in der unteren Hälfte mit fast senkrechten Wänden und geradem Boden. Breite des Grabens am Niveau des Liegenden = 3 m, des Bodens = 1,3 m und die Tiefe von der heutigen Oberfläche = 1,5 m. Die Ausfüllung bildeten vier Schichten. Auf der Fläche des Suchgrabens wurden auch vier Pfostengrubchen, davon zwei zwischen den Gräben, gefunden. Durch die Grabung wurde nur eine kleine Menge nicht allzu beweisbarer Keramik und Steinindustrie gewonnen. Einige Scherben gehören der Glockenbecherkultur an und ein Bruchstück stammt von einer altbronzezeitlichen Schüssel. Eine weitere altbronzezeitliche keramische Form wurde auf der Fläche des befestigten Areales bei Oberflächensammlungen, gemeinsam.

DALŠÍ VÝŠINNÉ OPEVNĚNÉ SÍDLIŠTĚ NA KATASTRU ŠITBOŘIC (okr. Břeclav)

Jaroslav Němeček, Diváky, Jaroslav Peška, Regionální muzeum, Mikulov

Při povrchovém průzkumu okolí Divák objevil na jaře 1989 J. Němeček, spolupracovník Regionálního muzea v Mikulově, na již dříve známé lokalitě s halštatským

osídlením (Unger 1987, 25) stopy opevnění v podobě příkopu na temeni rozsáhlého návrší v poloze "Prostřední Torhety". Lokalita se nachází těsně při J hranici k.ú. obce Šitbořice, asi 1 km SZ od okraje obce Diváky, vlevo nad silnicí Diváky-Šitbořice. Na ZM ČSR 1 : 25 000, list 34-211 Šitbořice ji najdeme v prostoru bodů vzdálených 156-160 mm od V s.č. a 110-120 mm od S s.č. Vzdušnou čarou je vzdálena pouhých 1100 m JJZ od nově objeveného opevnění na k.ú. Šitbořic v trati "Malé Domanín" (Bálek v tisku; Bálek - Peška 1991).

Jde o samostatný vrchol Ždánických vrchů resp. výběžek Ždánického lesa se strmými bočními svahy a vrcholem v nadmořské výšce 307-308 m. Temeno návrší mírně kuželovitého průřezu má tvar slabě prohnutého nepravidelného oválu, orientovaného zhruba ve směru S-J o délce 300 m a šířce asi 30-80 m, s pozvolně klesající jazykovitě protaženou J stranou. Dnes je lokalita přístupná pouze úzkou uměle vyrovnanou šíjí na SV straně, po níž stoupá polní cesta, vedoucí dříve středem temene návrší.

Příkop, projevující se v terénu jako 3-4 m široký pruh tmavé hlíny, obepíná temeno návrší těsně pod hranou jeho vrcholu. Nejlépe viditelný je v S části, kde se obloukovitě stáčí k V a pokračuje po V svahu ve směru vrstevnice k J, kde se opět stáčí do oblouku. V těchto místech nevylučujeme možnost jeho zdvojení, které je bezpečně doloženo na Z straně. Jeho průběh však není možno sledovat v celé délce, neboť zde je terén místy porušen erozí půdy a novodobými úpravami. Podle svědectví místních občanů procházela napříč J strání asi 1 m vysoká mez, která byla počátkem 70. let tohoto století při scelování pozemků v důsledku slučování okolních JZÚ rozhrnuta buldozery. Není vyloučeno, že šlo o zbytek valového opevnění chránícího přístup na lokalitu od J.

Ještě na jaře 1989 provedl J. Němeček na nalezišti záchranný výzkum dvou orbu silně narušených objektů umístěných uvnitř opevněného areálu. V prvním případě se jednalo o jámu obdélníkového půdorysu s rozměry zhruba 170 x 135 cm, hloubce asi 30 cm od úrovně podloží, obsahující střepový materiál, kusy mazanice, část kamenné zrnotěrky, tkalcovského závaží apod. Ve druhém o oválný objekt s mazanicí, popelem a střepy nádob. Podle získaného materiálu lze objekty předběžně datovat do velatické a snad i do horákovské kultury. Z povrchového sběru v okolí S příkopu pochází navíc mimo jiné zlomky starobronzové nádoby zdobené třásněmi. Jakým způsobem souvisí uvedené nálezy se zjištěným opevněním může prokázat až další výzkum lokality.

L i t e r a t u r a :

- Bálek, M. v tisku: Výsledky leteckého snímkování na Moravě v roce 1988, PV 1988.
Bálek, M. - Peška, J. 1991: Nové zjištěné výšinné opevněné sídliště v trati Malé Domaniny u Šitbořic, JM 27, 261-270.
Unger, J. 1987: Svědectví archeologických nálezů, In: Diváky. Z dějin Habrůvky bratří Mrštíků, Brno, 15-32.

Eine weiterebefestigte Höhensiedlung am K at aster von Šitbořice (Bez. Břeclav). Bei einer Terrainuntersuchung in der Umgebung von Diváky entdeckte J. Němeček im Frühjahr 1989 auf der bereits früher bekannten Lokalität mit hallstattzeitlicher Besiedlung (Unger 1987, 25) Befestigungsspuren in Gestalt eines Grabens am Scheitel einer ausgedehnten Anhöhe in der Lage "Prostřední Torhety" fest, knapp an der Südgrenze des Kat. Geb. von Šitbořice, etwa 1 km NW des Randes von Diváky, links

der Strasse Diváky - Šitbořice. Es handelt sich um einen selbständigen Ausläufer des Ždánický Waldes mit dem Scheitel in Form eines unregelmäßigen Ovalen. Knapp unter der Kante seines Gipfels umschließt die Anhöhe ein 3-4 m breiter Graben, auf der West- und vielleicht auch auf der Südseite verdoppelt. Im Frühjahr 1989 rettete J. Němeček im Inneren des befestigten Areales zwei durch Ackerung zerstörte Objekte, die wir vorläufig in die Velaticer und Horákovci (?) Kultur datieren. Außerdem stammt aus einer Oberflächensammlung in der Umgebung des Nordteiles des Grabens das Bruchstück eines altbronzezeitlichen Gefäßes mit Fransen verziert. Den Zusammenhang dieser Funde mit der Befestigung kann lediglich eine weitere Erforschung der Lokalität beweisen.

PRAVĚKÁ KERAMIKA Z KŘEPIC (okr. Břeclav)

Jaroslav Peška, Regionální muzeum, Mikulov

Během roku 1989 odevzdal do muzea pan L. Urbánek z Křepic bohatou kolekci převážně pravěké keramiky spolu s ostatními nálezy, které získal různými výkopky při stavbě základů svého rodinného domku čp. 76 a v přilehlé zahradě. Místo nálezu je situováno na V svahu nad potokem "Točkov", protékajícím obcí a je součástí trati "Záhumenice", která je v archeologické literatuře velmi dobře známá svou polykulturní sídlištní vrstvou, laténskými hroby a sídlištěm z doby římské (Salaš 1984, zde i další lit.).

Mezi odevzdanou keramikou lze rozlišit typické zlomky hrnků, šálků, hrnců a mís kultury s MMK, velatické, horákovské, laténské a z doby římské. Zastoupena je i středověká a novověká keramika. Zvláštní pozornost zaslouží sada nejméně 4 válcovitých tygliků, nalezená na zahradě domu 76 v souvislosti s několika zlomy laténských nádob.

L iteratur a:

Salaš, M. 1984: Záchranné výzkumy prehistorického oddělení moravského muzea v roce 1982, Brno, 74-78.

Urgeschichtliche Keramik aus Křepice (Bez. Břeclav). L. Urbánek aus Křepice übergab im Jahre 1989 dem Museum eine reiche Kollektion urgeschichtlicher, mittelalterlicher und neuzeitlicher Keramik, die er bei Grabungen auf seinem Grundstück im Intravilen der Gemeinde in der Flur "Záhumenice" gewonnen hat. Es handelt sich um Funde der Kultur mit MBK, der Velaticer-, der Horákovci-Kultur, weiter aus der Latène- und römischen Kaiserzeit. Am interessantesten ist ein Satz von Tiegeln, die am ehesten in die Latènezeit gehören.

POVRCHOVÉ SBĚRY V PROSTORU ZANIKLÉ VSI NIKIDORF U PODIVÍNA (okr. Břeclav)

Zdenka Himmelová, AÚ ČSAV Brno, Václav Horátko, OA Mikulov, Dagmar Jelíneková, AÚ ČSAV Brno; Josef Unger, AÚ ČSAV Brno
(Obr. 32, 33)

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1989

BRNO 1993

Vydává: Archeologický ústav AV ČR, Brno, Koliště 17/19

Odpovědný redaktor: Dr. J. Tejral

Redaktoři: Dr. Z. Himmelová, Dr. J. Stuchlíková

Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá

Kresby: A. Krechlerová

Titulní list: nákončí v anglokarolinském stylu z Brna-Líšně, měř. 2 : 1

Tisk: Tiskárna Gloria, Rosice u Brna

Evidenční číslo: ÚVTEI - 73332

Náklad: 450 ks — neprodejně

Vydáno jako rukopis